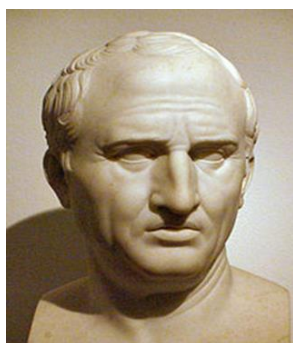

Výuková pomůcka k předmětu

LATINA PRO ARCHIVÁŘE 4
pro kombinovanou formu studia

Mgr. Petr Polehla, Ph.D.

Katedra pomocných věd historických a archivnictví FF UHK

FF UHK 2017

STRUKTURA POMŮCKY

Úvod

I. Přehled gramatiky a gramatická cvičení

II. Čítanka

III. Testy

ÚVOD

Cílem výuky je předat posluchačům prohloubené základy latinské gramatiky v návaznosti na předchozí výuku a dovést studenty k pochopení a porozumění latinských textů zejména s historickou tematikou.

- 1.–2. Konjunktiv perfekta a plusquamperfekta
- 3.–4. Cum historicum
5. Slovesa „fero“ a jeho složeniny
6. Sloveso „eo“ a jeho složeniny
- 7.–8. Gerundivum
- 9.–10. Gerundium
- 11.– 12. Četba, překlad a rozbor vybraných textů
13. Opakování, možnost dotazů

Povinná literatura:

Markéta Klosová, *Vestibulum*, Praha, 1999.

František Novotný, *Základní latinská mluvnice*, 2. vyd., Praha 1992.

Petr Polehla, *Latinská čítanka a cvičebnice pro studenty historických oborů*, Hradec Králové 2007.

Doporučená literatura:

Eva Bilíková, *Přehled latinské mluvnice sestavený v tabulkách*, Brno, 1991.

Jana Mikulová, *Základní kurz latiny II*, Brno 2013.

Dirk Panhuis, *Gramatika latiny*, Praha, 2014.

Jiří Pech, *Latina pro gymnázia I*, 4. vyd., Praha 1998.

Josef Miroslav Pražák, *Latinsko-český slovník*, 19. vyd. Praha, 1980.

Jana Zachová, *Latina pro historiky a archiváře*, 3. přeprac. vyd. Praha, 1994.

PARS I
PŘEHLED GRAMATIKY
A GRAMATICKÁ CVIČENÍ

Cvičení odpovídají gramatice probírané v rámci výuky předmětu Latina 2 dle skript

M. Klosová: VESTIBULUM, Praha 2004 (2. vydání).

U každého oddílu je uvedeno, na jaké gramatické jevy je cvičení především zaměřeno, a které lekci ve zmíněných skriptech odpovídá. Překlady a úkoly zasílají studenti průběžně vyučujícímu dle dohodnutého harmonogramu.

Překlady vybraných cvičení jsou v klíči za oddílem I, aby si mohli studenti sami ověřovat správnost svých řešení.

I. 1. KONJUNKTIV PERFEKTA A PLUSQUAMPERFEKTA

(Vestibulum, lekce XXV)

Určete a přeložte:

1. cantaverim, laborverit, fecerimus, monueristis, deleverint, moniti simus, victae sint, defenderim, pevulerint, duxerimus, pulsi sitis, tacuerint, feceritis

2. tacuisses, mansisset, munivissent, oravisses, misissemus, laudati essemus, castigati essetis, victi essent, deleta esset, apportata essent, fecissem, duxissent

Přeložte věty:

1. Utinam tecum locutus essem.
2. Utinam ne sero domum venisses.
3. Non cantavissem illa carmina.
4. Nisi haec audivisset, non timuisset.
5. Si sanus fuisset, feliciter vixisset.
6. Nisi Caesar mox venisset, Galli vicissent.
7. Utinam ne vana dixissent.
8. Nisi fugissem, non vixissem.
9. Utinam nostri ne victi essent.

I. 2. CUM HISTORICUM

(Vestibulum, lekce XXVIII)

Přeložte věty:

1. Cum Caesar venisset, multi eum salutaverunt.
2. Cum domum venissem, pater me castigavit.
3. Cum inimici venirent, cives urbem muniebant.
4. Cum hostes appropinquarent, omnes nostri fugiebant.
5. Cum rex advenisset, omnes gavisi sunt.
6. Cum servi laborarent, servae coenam parabant.
7. Cum de morte ducis naravisset, omnes flebant.

I. 3 SLOVESO „FERO“ A JEHO SLOŽENINY

(Vestibulum, lekce XVII)

Určete a přeložte:

fert, defero, translatus, detulerunt, inferimus, aufert, latae sunt, oferte, relatae, pertulisti, confert, ablatas, ferre, referentes, ferentibus, detulisti, ablatae, conferebant

Přeložte věty:

1. Multa mala ad nos relata sunt.
2. Inimici bellum in Italiam intulerunt.
3. Gaudium magnum vobis refero.
4. Omnia sua domum inferebant.
5. Nihil novi me referebat.
6. Cibum a servo allatum edere non voluit.
7. Multa perferre debemus.
8. Omnia domum tulit.

I. 4 SLOVESO „EO“ A JEHO SLOŽENINY

(Vestibulum, lekce XXIV)

Určete a přeložte:

ibant, euntes, transit, inibant, ivi, periturus, ibit, abirent, iens, redeant, redirent, abite, iremus, transeuntibus, ite, abibunt, irem, pereo, obiit

Přeložte věty:

1. Ii domum
2. Eamus domos.
3. Flumen navibus multis transierunt.
4. Multi nostrum certe perituri sunt.
5. Euntes loquebantur.
6. In pueritia sua obiit.
7. Domum mox redeas.
8. Puer abiturus flebat.
9. Abite!

I. 5 GERUNDIVUM, GERUNDIUM

(Vestibulum, lekce XXXII)

Určete a přeložte:

legendus, agenda, laudandos, spectandi causa, locus ad pugnandum idoneus, cupiditas bene vivendi, ius testamenti faciendi, modus agendi, ars interpretandi, licentia docendi, spes fugiendi, corrigendum est, vincendum erit, tacendum tibi erat, vobis veniendum est

Přeložte věty:

1. Rem laudandam fecit.
2. Illo die mihi multa facienda erant.
3. Legibus parendum est.
4. Hostis vincendus est.
5. Parentes mei me magistro educandum dederunt.
6. Scimus alteram partem audiendam esse.
7. Pacta servanda sunt.
8. Novo duci pauca verba ad milites dicenda sunt.
9. Semper malum minus est eligendum.
10. Magistri opinio non est omittenda.
11. Vitia sunt nobis vitanda.
12. Exempla bona sunt nobis imitanda.
13. De his rebus non est dubitandum.
14. Lingua latina nobis studiose est discenda.
15. Proditori non est credendum.
16. Occasionem legendi non habui.
17. Locum aptum ad urbem condendam invenire non potuit.
18. Erudimur legendo.
19. Fama crescit eundo.
20. Ire docemur eundo.
21. Hae litterae nobis mittendae sunt.
22. Premendus est hic morbus.
23. Hic tyrannus eis expellendus erat.

KLÍČ K VYBRANÝM CVIČENÍM

I. 1. KONJUNKTIV PERFEKTA A PLUSQUAMPERFEKTA

Věty:

1. Kéž bych s tebou byl mluvil.
2. Kéž bys byl nepřišel domů pozdě.
3. Kéž bych byl nezpíval ony písně.
4. Kdyby to nebyl slyšel, byl by se nebál.
5. Kdybych byl býval zdravý, byl bych žil šťastněji.

I. 2. CUM HISTORICUM

Věty:

1. Když Caesar přišel, mnozí ho pozdravili.
2. Když jsem přišel domů, otec mě potrestal.
3. Když nepřátelé přicházeli, občané opevňovali město.
4. Když se nepřátelé přibližovali, všichni naši utíkali.

I. 3 SLOVESA „FERO“ A JEHO SLOŽENINY

Věty:

1. Doneslo se k nám mnoho zlého.
2. Nepřátelé vnesli do Itálie válku.
3. Oznamuji vám velkou radost.
4. Všechno své přinášel domů.

I. 4 SLOVESO „EO“ A JEHO SLOŽENINY

Slovní spojení:

chodili, jdoucí, přechází, vcházel, šel jsem, ten, který zahyne, půjde, odešli by, idoucí, ať se vrátí, vrátili by se, odejděte, šli bychom, přecházejícím, běžte, odejdou, šel bych, hynu, zemřel

I. 5 GERUNDIVUM, GERUNDIUM

Věty:

1. Učinil věc zasuhující chvály.
2. Toho dne jsem měl mnoho na práci.
3. Je třeba poslouchat zákony.
4. Nepřítele musíme porazit.
5. Moji rodiče mě dali učiteli na výchovu.
6. Víme, že druhá strana má být slyšena.
7. Smlouvy je třeba dodržovat.

PARS II

ČÍTANKA

A) VULGATA

VETUS TESTAMENTUM, LIBER GENESIS, CAP. I

1 In principio creavit Deus caelum et terram. 2 Terra autem erat inanis et vacua, et tenebrae super faciem abyssi, et spiritus Dei ferebatur super aquas. 3 Dixitque Deus: “Fiat lux”. Et facta est lux. 4 Et vidit Deus lucem quod esset bona et divisit Deus lucem ac tenebras.

5 Appellavitque Deus lucem Diem et tenebras Noctem. Factumque est vespere et mane, dies unus. 6 Dixit quoque Deus: “Fiat firmamentum in medio aquarum et dividat aquas ab aquis”.

7 Et fecit Deus firmamentum divisitque aquas, quae erant sub firmamento, ab his, quae erant super firmamentum. Et factum est ita. 8 Vocavitque Deus firmamentum Caelum. Et factum est vespere et mane, dies secundus. 9 Dixit vero Deus: “Congregentur aquae, quae sub caelo sunt, in locum unum, et appareat arida”. Factumque est ita. 10 Et vocavit Deus aridam Terram congregationesque aquarum appellavit Maria. Et vidit Deus quod esset bonum.

...

26 Et ait Deus: “Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram; et praesint piscibus maris et volatilibus caeli et bestiis universaeque terrae omnique reptili, quod movetur in terra”. 27 Et creavit Deus hominem ad imaginem suam; ad imaginem Dei creavit illum; masculum et feminam creavit eos. 28 Benedixitque illis Deus et ait illis Deus: “Crescite et multiplicamini et replete terram et subicite eam et dominamini piscibus maris et volatilibus caeli et universis animantibus, quae moventur super terram”.

NOVUM TESTAMENTUM,
EVANGELIUM SECUNDUM LUCAM, CAP. II

1 Factum est autem, in diebus illis exiit edictum a Caesare Augusto, ut describeretur universus orbis. 2 Haec descriptio prima facta est praeside Syriae Quirino. 3 Et ibant omnes, ut profiterentur, singuli in suam civitatem. 4 Ascendit autem et Ioseph a Galilaea de civitate Nazareth in Iudaeam in civitatem David, quae vocatur Bethlehem, eo quod esset de domo et familia David, 5 ut profiteretur cum Maria desponsata sibi, uxore praegnante.

6 Factum est autem, cum essent ibi, impleti sunt dies, ut pareret, 7 et peperit filium suum primogenitum; et pannis eum involvit et reclinavit eum in praesepio, quia non erat eis locus in deversorio. 8 Et pastores erant in regione eadem vigilantes et custodientes vigilias noctis supra gregem suum. 9 Et angelus Domini stetit iuxta illos, et claritas Domini circumfulsit illos, et timuerunt timore magno. 10 Et dixit illis angelus: " Nolite timere; ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, 11 quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David. 12 Et hoc vobis signum: invenietis infantem pannis involutum et positum in praesepio ". 13 Et subito facta est cum angelo multitudo militiae caelestis laudantium Deum et dicentium: 14 " Gloria in altissimis Deo, et super terram pax in hominibus bonae voluntatis ".

B)

Polycrates rex fuit Sami insulae in mari Aegaeo sitae. Ut se regnumque suum muniret, amicitiam et societatem junxit cum Amasi, Aegypti rege opulentissimo. Paullatim plurimas insulas quae circum erant multaque oppida continentis sub potestatem suam redegit, itaque per omnem Graeciam et Ioniam Felix appellabatur.

Id Amasis ubi audivit, haec fere ad Polycratem scripsit: »Tua nimia felicitas animum meum cruciat. Multi enim qui in omni re felicissimi fuerant pessimum vitae exitum habuerunt. Proinde quod bonorum tuorum tibi carissimum est, id saluti tuae concede. Aliter enim deorum invidiam non lenies.«

Huic consilio oboediens Polycrates in altum mare navigavit, ibique pretiosissimum anulum aureum de digito detraxit atque non sine magno animi dolore in mare immisit.

Tum quinto aut sexto die post, ad Polycratis regiam piscator quidam venit piscem portans eximia magnitudine. Ad regem admissus »Hunc« inquit »magnum pulchrumque piscem tibi dono.«

Rex piscatori ob donum agit gratias, ad cenam hominem vocat; regis interim ministri in piscis praecordiis anulum Polycratis inveniunt, quod statim regi nuntiant.

Polycrates hoc tanto miraculo commotus ad Amasim scripsit quomodo anulus inventus esset quem ipse, ut deorum invidiam leniret, in mare immisisset. At Amasis, praesentiens malum vitae exitum Polycratis, societatem cum illo junctam diremit, ne ex hospitis interitu nimium hauriret dolorem.

Non multo post Polycrates ab Oroete duce Persarum victus et in crucem actus est.

C) GESTA ROMANORUM

Cap. 124

De Codro, qui mortuus fuit pro populo

Codrus dux, princeps exercitus Atheniensium, contra Polimensem paratus ad bellum, cum esset lex utriusque exercitus, ut illi victores dicerentur, quorum dux bello interiret, tanti fuit animi, ut inter acies in habitu peregrino invasit hostes volens occidi, ut sic morte propria, suis daretur victoria; nam "decorum est et dulce, mori pro patria."

Cap. 217

De civitate liberata a dracone per leonem suspensum.

Quaedam civitas erat a bestiis venenosis obsessa. Et inter alias bestias erat draco ferocissimus, qui omni die ad civitatem venerat; et cives ei unum animal dederunt,

aliter homines devorasset. Inter se consilium acceperunt, quomodo possent civitatem a bestiis venenosis et precipue a dracone liberare. Tandem dictum est eis, quod quendam leonem acciperent et in alto ligno suspenderent; quod cum alia animalia viderent, fugerent, et precipue draco. Cives leonem a casu receperunt et in lignum cum clavis fixerunt, quod eum ultra civitatem clare videre poterant. Draco vero cum venisset et leonem suspensum vidisset, statim civitatem dimisit nec amplius visus est, et omnes aliae bestiae secutae sunt. Et sic civitas est liberata.

PARS IV.

Testy

Forma testů odpovídá testům započtovým.

Vypracované testy je možno zaslat ke kontrole vyučujícímu.

Test 1

Přeložte slovní spojení:

milites laudandes

tulisti

euntes

translatus

Přeložte věty:

Haec fabula tibi narranda est.

A matre nostra laudati sumus, quoniam in schola bene laboraveramus.

Utinam ne multa ei dixissem.

Ad Caesarem gratulandi causa venerunt.

Cum ille vicisset, omnes gavisi sunt.

Test 2

Přeložte slovní spojení:

vitia vitanda

ferens

iit

transeuntes

Přeložte věty:

Artem interpretandi difficile didicimus.

Cum tacuisses, melius egisses.

Tempus morandi non habeo.

Se dedit litteris discendis.

Delectamur fabulis narrandis.

FINIS